

СПЕЦИФІКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Якунічева Анастасія Юріївна, к.е.н.

*Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного, м. Мелітополь, Україна*

Анотація. Розглянута специфіка сучасної професійної освіти, обґрунтовується необхідність випереджаючого розвитку професійної освіти і застосування інноваційних моделей підготовки професійних кадрів.

Ключові слова: професійна освіта, компетенції, модернізація, випереджаючий розвиток.

Постановка проблеми. В результаті переходу багатьох професійних освітніх установ на автономну організаційно-правову форму важливою зміною стає розвиток варіативності освітніх програм, робиться акцент на вимоги ринку праці, разом з тим здійснюються різні підходи до відбору змісту і технології навчання з урахуванням розвитку сучасної науки, потреб суспільства і регіональних особливостей. Виходячи з того, що витрати в сферу освіти мають більш виправдану назву “інвестиції”, глобальною валютою сьогодні, стають кваліфікації. І тільки та країна, яка має кваліфіковану робочу силу, не програє у світовій конкуренції. І тому цей напрям є питанням стратегічної безпеки країни, це конкурентна перевага економіки і спосіб зайняти високе місце України в глобальному господарстві. Постає важливе питання виявлення джерел фінансування професійної освіти зумовлене її специфікою.

Виклад основних матеріалів дослідження. В умовах функціонування сучасного ринку праці гостро постають питання збалансованості попиту та пропозиції робочої сили. Співвідношення вищеназваних основних складових постає підґрунтям та обов'язковими умовами державного регулювання ринку праці, зайнятості та безробіття. В українській економіці інтенсивно наростає процес вимивання кваліфікованих працівників зі сфери виробництва і, як наслідок, депрофесіоналізація робочої сили. Скорочення чисельності кваліфікованих працівників у галузях промисловості країни передбачає зрушення в складі сукупної зайнятої робочої сили на користь працівників середньої та низької кваліфікації, а також некваліфікованих робітників. У структурі попиту, який реалізується через службу зайнятості, переважає попит на малокваліфіковану робочу силу, тоді як серед тих, хто шукає роботу за наймом, значна частина – це особи з вищою освітою та професійною підготовкою [1].

Модернізація професійної освіти має багатосторонній характер, пов'язаний з процесами модернізації всієї системи продуктивних сил і суспільних відносин, що відбуваються в специфічних умовах трансформаційної кризи в економіці країни.

Професійна освіта зазнала критики з боку підприємств (роботодавців) через низьку якість освіти, стала економічно не доцільною так звана модель професійного «донавчання» на робочому місці, і найм робітників з низькою якістю початкового рівня підготовки. Підвищилася економічна цінність професійних знань - з'явилася конкуренція на ринку праці за кращих працівників, що володіють великим запасом компетенцій; усунені централізовані механізми оплати праці, заснований на разі

залежно від їх продуктивності праці; збільшився в результаті міжгалузевих зрушень і внутрішньогалузевих чинників попит на працівників з більш високою освітою [2].

Слід звернути уваги на загальноосвітні тенденції, що зумовлюють закономірність переходу до інноваційної стадії розвитку і створення відповідної їй інфраструктури постіндустріального суспільства. На відміну від традиційного розуміння професійної освіти як галузі соціальної сфери, виклики постіндустріального вектора розвитку змушують ставитися до цієї сфери як до зони сплетіння і взаємодії не тільки соціальних, але і фіскальних, політичних, інвестиційних проблем. Усвідомлення постіндустріального характеру викликів, динамізм сучасних технологій і поглиблення індивідуалізації технологічних рішень визначають нові принципи функціонування професійної освіти. До основних характерних рис інноваційного розвитку професійної освіти можна віднести:

- 1) індивідуалізацію послуг, що надаються;
- 2) безперервний характер надання послуг (протягом усього життя);
- 3) посилення ролі приватного фінансування;
- 4) глобалізація конкуренції, що за дистанційної форми праці зростає багатократно;
- 5) підвищення ролі нових технологічних рішень при наданні послуг.

Децентралізація та автономність у фінансуванні закладів освіти має на меті стимулювати прибуткову економічну діяльність установ. Наприклад, через виготовлення продукції та надання послуг при практичному навчанні, окремо від надходжень від надання освітніх послуг. Освітній ринок чекає на державне регулювання в цьому питанні, повинна бути створена система податкових та фінансово-кредитних механізмів залучення коштів роботодавців, приватного сектору до фінансування професійної освіти. Розглядаючи попит на кваліфікованих фахівців та специфіку професійної освіти, механізм фінансування та організації освіти може бути багаторівневим та з різних джерел. Податкове пільгове навантаження може стимулювати залучення приватного бізнесу до співфінансування освітніх установ, матеріальне забезпечення розвитку професійної освіти та навчання.

В стратегії розвитку освіти України робиться акцент на інноваційність шляху розвитку і визначено людський капітал як центральні цільові орієнтири. Взято курс на підготовку працівників з підвищеною адаптивністю до змін, компетенціями пошуку, оцінки та впровадження нового. З'єднання зазначених цільових орієнтирів має загальну основу - професійну освіту, яка має стати частиною інноваційної системи, своєрідні мостом між наукою і виробництвом.

У ситуації, що склалася професійна освіта покликана збільшити не тільки людський капітал, як сукупність знань, навичок і умінь, якими володіє окремий працівник, а й капітал соціальний, що забезпечує їх ефективне застосування в процесі колективної діяльності. Тому для забезпечення формування інноваційних кваліфікацій робітничих кадрів необхідний фахівець, що володіє цілісною інтегративною компетентністю, яка об'єднує педагогічну, технічну і економічну компоненти.

Як самостійний вид професійної освіти система професійно-технічних навчальних закладів (ПТНЗ) в нових соціально-економічних умовах функціонує стійко, реагує на потребу ринку освітніх послуг, має постійну затребуваність і

передумови розвитку.

В даний час в Україні підготовку робітничих кадрів для всіх галузей економіки станом на 1 січня 2017 року здійснювали 783 державних ПТНЗ, тенденція до їх скорочення спостерігається всі останні роки [3].

Разом з тим сьогодні система ПТНЗ не може задовольнити всіх потреб освітніх установ, що реалізують програми підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації робітничих кадрів. В процесі підготовки фахівців професійного навчання постають наступні стратегічні завдання, які повинні бути вирішені в найближчі роки для успішного функціонування системи ПТНЗ:

- розробка, затвердження та впровадження всіх професійних стандартів навчання;
- створення на їх основі законодавчої, методологічної та організаційної бази вдосконалення системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів;
- створення механізму нормативно-правового регулювання з метою формування системи соціально-економічної захищеності кадрів;
- створення стійкого попиту на висококваліфікованих фахівців і механізмів підвищення їх престижності на ринку праці;
- забезпечення конкурентоспроможності випускників системи ПТНЗ на ринку праці шляхом розширення спектра і підвищення якості професійно-педагогічних послуг;
- створення на принципах державно-приватного партнерства мережі спеціалізованих різнорівневих і раціонально розміщених професійно-педагогічних освітніх установ, об'єднаних в систему ПТНЗ.

Важливим показником професійної освіти є забезпечення її якості. Управління якістю освіти - це базис освітнього менеджменту. Якість освіти складається з 2 взаємопов'язаних аспектів:

- рівня розвитку здобувачів освіти;
- моніторингу якості стандарту.

Вирішення проблем якості освіти здійснюється через забезпечення:

- мотивації та її динаміки;
- загальноосвітнього рівня;
- наявності до професійних знань;
- моніторингу якості стандарту професійної освіти;
- формування комунікативних навичок;
- розвитку.

Нове покоління працівників повинна не адаптуватися до техніки, а адаптувати її до нових можливостей використання. Тут має прояв закон випереджаючого розвитку професійного мислення і людської праці по відношенню до минулого, відбитого в існуючій техніко-технологічній структурі виробництва. Це зумовлює потребу в виробничо-педагогічному проектуванні - новому самостійному виді діяльності підприємства (поряд з налагодженням виробничого устаткування, забезпеченням економічних і організаційно-управлінських процесів), що формує один з основних ресурсів - людський.

Висновки. Очевидно, що інноваційний розвиток і підвищення конкурентоспроможності країни можливе тільки як наслідок синергетичного ефекту

радикальних змін системи професійної освіти, які передбачають надання їй належної якості та ефективності, динамічності та гнучкості, властивостей механізму загального і безперервного підвищення рівня людського капіталу. У зв'язку з цим виникає завдання перепрофілізації установ професійної освіти, раціоналізації й оптимізації системи підготовки кваліфікованих робітників і фахівців середньої ланки.

Література

1. Теряник О. А. Аналіз відповідності попиту та пропозиції на ринку праці в Україні /Серія: Економіка та підприємництво 2015 р., № 1 (82).С.62-68.
2. Горбунов В. О. Урахування диспропорцій на ринку праці України при розробці довгострокових програм діяльності підприємств : монографія / В. О. Горбунов. – Луганськ : ІЕПД, 2010. 187 с
3. Статистика України. Щоквартальний. науково-інформаційний. журнал. 2017, №4 (79).
4. Закон України “Про професійно-технічну освіту” N 652-XIV від 13 травня 1999 року. Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80#Text>
5. Проект Закону про професійну (професійно-технічну) освіту N 4207 від 12.10.2020 Режим доступу до ресурсу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70158.

УДК 378.14:81'243=111

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕГРОВАНОВОГО ПІДХОДУ ПРИ ВИВЧЕННІ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН ІНФОРМАЦІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ

Лемещенко-Лагода Вікторія Володимирівна, викладач,
Мовчан Сергій Іванович, к.т.н., доцент
*Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного, м. Мелітополь, Україна.*

***Анотація.** У даній статті охарактеризовано інтегрований підхід, який є актуальним та може використовуватись в системі освіти при вивченні фахових дисциплін інформаційного спрямування; обґрунтовується важливість вивчення іноземної мови для інтеграційних процесів в освіті, а також інтегрованості іншомовної складової в професійну діяльність здобувачів вищої освіти; визначено значення інтегрованих занять в навчальному процесі.*

***Ключові слова:** інтегрований підхід, іноземна мова, фахові дисципліни, інтеграція іноземної мови, інформатизація.*

***Постановка проблеми.** Проблема інформатизації сільського та водного господарства, а також інших суміжних з ними галузей, що вирішують питання раціонального використання ресурсів, водоохоронної діяльності, моніторингу тощо, нині стало предметом пильної уваги широкого кола як науковців, так і спеціалістів виробничої сфери України та усього світу. Воно належить до найбільш дискусійних у плані різноманітності підходів до його розв'язання та засобів реалізації.*